№ 179 Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem. פרייז 20 גראשען Lodzer Tageblat

לאָדזער טאָגעבלאַט

21-טער יאָהרגאַנג | 1. Sierpnia 1928 ר. | מיטוואך, ט״ו מנחם אב תרפ״ח | רעדאקציע און אדמיניסטראציע: פיעטרקאווער 101. טעלעפאָנען: אין רעדאקציע 77, אין אדמיניסטראציע 78

פּוילישער פליה דעמבלין - באגדאד - קאירא - וואַרשא
פערענדיגט: באגדאד מיט שרעקליכער קאַטאַסטראָפע
דער אעראָפּלאַן איז צושמעטערט — פאַרוטשניק שאַלאַם דער׳הרג׳עט

לאָנדאָן (א. ה.) רויטער אבעגור מעלדעט, אז דער פּוילישער אעראָפּלאַן, האָט איז אַרויסגעפלויגען פון דעמבלין קיין באגדאד—קאירא—וואַרשא איז נבכטן פאַדעקט געקומענדיג אויף דער פליה-פּלאַצע אין באגדאד אַרבעטסלאַן פון אַ גוטאַלדיגער חיך און צושמעטערט געוואָרען אויף שטיקער. דער פאַרוטשניק שאַלאַם איז דערהרג׳עט געוואָרען. די אַנדערע צוויי פליער: פאַרוטשניק קאַליוא און דער סערזשאַנט קלעשיגאַ זענען על פי נס ניצול געוואָרען פון טויט.

מורא׳דיגע באַהו-קאַטאַסטראָפע איז דייטשלאַנד

דאס איצטיגע אונגליק איז פיל גרעסער ווי די קאַטאַסטראָפע מיט אַ פאַר וואָכען צוריק איז מינכען

בערלין 1 אויגוסט (אפא) אין בעזוג איז הייגט פאַרגעקומען אַ מורא׳דיגע באַהן-קאַטאַסטראָפע, וועלכע איז פיל שרעקליכער פון דער גרויסער באַהן-קאַטאַסטראָפע וואָס איז מיט אַ פאַר וואָכען צוריק פאַרגעקומען אין מינכען. בעי דער סטאַציע הויפּטבאַהנהאָף איז אַ שנעל-צוג מיט אַזאַ גוטאַלדיגער קראַפט, אַז דער לאָקאָמאָטיוו און 8 וואַגאָנעס האָבען זיך צוזאַמענגעקוועטשט אינער אינ׳ם צוויי, ביז איצט האָט מען געפונען 14 מויטע און 32 פערוואונדעטע. אין גאַנץ דייטשלאַנד הערשט אַן אויפרעגונג.

דער דריטער אינטערנאַציאָנאַל איז אַ פריוואַטע אינסטיטוציע

דאס איז דער סאָוויעטישער ענטפער אויף דער פּוילישער פּראָטעסט-נאָטע געגען בוכאַרינס רעדע.

מאָסקווע 31 יולי (סאַ.) אינ׳ם אנטפער פון דער סאָוויעטישער רעגירונג אויף דער פּוילישער פּראָטעסט-נאָטע געגען בוכאַרינס רעדע ווערט אַרקלערט, אז דער דריטער אינטערנאַציאָנאַל איז נישט קיין סאָוויעטישע פּלוכה-אינסטיטוציע נאָר אַ פּריוואַטע געזעלשאַפט. און דעריבער קען נישט די סאָוויעט-רעגירונג פאַרגעטראָגען פאַר די רעדעס וואָס הערען דאָרט געהאַלטען. ווייטער אַרקלערט די סאָוויעט-רעגירונג אַז די פּוילישע-סאָוויעטישע חתקרבות קען גיכער לעדען צוליב אַזעלכע געשעהענישען ווי הייקאָוס מאָרד און דער אָנפאַל אויף לאַזאַרעוו׳ן ווי און דער רעדע, וואָס בוכאַרין האָט געהאַלטען אויף דער זיצונג פון „קאָמינטערן״.

בעלא קוו איז מאסקווא

מאָסקווא (א.ה.) הייגט איז בעלא קון אָנגעקומען קיין מאָסקווא. אויפן באַהן-הויף האָט מען איהם געמאַכט אַ גלענצנדע אָהאַציע.

הייגט אויבנד האָט דער געזאַנ. ריקסטאָר פון אונגארן אָפּגעגעבן אַ לעגערען בעריכט פון זיין לעצטער שטיגקייט און הענען דער קאָמוניסטישער פּראָפּאַגאַנדע אויפ׳ן באַלקען.

אויפרוף פון קאַמינטערן צו פער-מיידיגען די סאָוויעטען-מאַכט.

מאָסקווע (א. ה.) אין צוזאַמענהאַנג מיט׳ן 14. יאָהר-טאָג פון מלחמה-אויסברוך האָט דער אויבעריהר-קאָמיטעט פון דרישען אינטערנאַציאָנאַל אַרויסגעלאָזט אַן אויפרוף צו די אַרבעטער פון דער גאַנצער וועלט, אין וועלכען די אַרבעטער ווערען אויפגעפאָדערט צו סאַבאָטירען אַלע אַרבעטען, וואָס האָבען אַ שייכות צו דער פּרוואָבונג פון די מלוכות. דער אויפרוף הייגדעט זיך אויך צו פאַרשוידיגען די סאָוויעטישע רעפּובליק געגען דער אָטענסיוו פון אינטערנאַציאָנאַלען קאַפּיטאַליזם.

מינ. טשעכאָוויטש שיקט אַ פער-אָרדנונג תּוך פאַרסלבאַד

אפּצושטעלען די רדיפות אויף יודישע סוחרים

חאַרשאַע (טעלעפאָניש) אין דער לעצטער צייט האָט אַ הויכער בעאַמטער פון פינאַנץ-מיניסטעריום אויסגעגעבן די אָפּהיטענהייט פון פינאַנץ-מיניסטער טשעכאָוויטש און אָנגעהויבען זעהר שאַרק צו רודפ׳ן די יודישע סוחרים צוליב דעם אומזיק-שטייער. דער חאַרשאָער סוחרים-פאַראיין האָט וועגען דעם ענין אינטערווענירט בעבעי עס האָט גאָרנישט געהאָלפען. דער סוחרים-פאַראיין האָט דעריבער דעלעגירט דעם דעק. חישליצקי קיין קאַרלסבאַד, וואו עס געפינט זיך איצט דער מיניסטער טשעכאָוויטש, כדי בעי איהם פערזענליך צו אינטערוועניירען.

נעכטען איז דעק. חישליצקי צוריקגעקומען פון קאַרלסבאַד מיט אַ בריף פון מיג. טשעכאָוויטש צום וויצע-מיניסטער, אַז די רדיפות אויף די יודישע סוחרים זאָלען הערען אָפּגעשטעלט.

א קאָנפערענץ וועגען העברעאישער ערציהונג איז דרום-אפריקע.

יאָהאַנעסבורג. (י. ט. א.) דער וועד-הקהלות אין דרום-אפריקע האָט בעי שלאָסען צוזוימצוזוטרעפען אַ געסטגזאַמע קאָנפערענץ מיט דער ציוניסטישער פעדעראַציע אין דרום-אפריקע, וואָס וועט זיין געהיידעט פון דער יודישער ערציהונג. בראש פון דעם אָרגאַניזיר-קאָמיטעט פון דער קאָנפערענץ שטעהט הרב-מכולל י. לאַנדוי.

אין אונגארן פיהרט מען שוין אויך דעם נומערוס-סלאַוזוס

אפילו אין דער שטאַטישער באַד-אַנשטאַלט

בודאַפּעשט. (י.ט.א.) דער שטאָט-ראַט אין ששגלעוו (אונגארן) האָט בעשלאָסען, דאָס די שטאַטישע באַד זאָל זיין אָפען פאַר יודען נאָר אין מאַל אין חאָך — דינסטאָג, און די איבעריגע טעג ווערט יודען פערוואָהרט זיך צו באַדען. דער נומערוס קלאָזוס לגבי יודען ווערט אַלזאָ אינגעפיהרט אויך אין די בעדער. אַ דעלעגאַציע פון די טשעכאָוויטער יודען האָט זיך געווענדעט וועגען דעם ענין צום בירגערמייסטער, ער האָט אָבער ערקלערט, דאָס די מעהרהייט פון שטאַט-ראַט וויל נישט פונדערען דעם בעשלוס. דער אַנציגער אויסוועג איז אַלזאָ, דאָס די יודען זאָלען מיטהעלפען צו בויען אַ נייע שטאָטישע באַד, וואָס וועט זיין פריי פון יעדע בעגרענצונגען.

„אגודת-ישראל״ גרייט זיך צו פייערן דעם 80-יעה-ריגען געבורטס-טאג פון הרב זענענפעלד.

ירושלים. (י. ט. א.) דער פיהרער פון דער עקסעקוטיוו-אָרגאַנעקסיטער ריכ-טונג אין ארץ-ישראל-יודענטום הרב חיים יוסף זענענפעלד ווערט חודש סעפ-טעמבער אַלט 80 יאָהר.

הרב זענענפעלד שטאַמט פון אונגארן און איז נאָך ביז הייגט אונגאַרישער בירגער. נישט קוקענדיג דערויף, וואָס הרב זענענפעלד האָט בעקומען פיל אינלאַדונגען צו פאָרנעמען אָנגעזעהענע ראַביגער-פאָסטענס אין פאַרשידענע לענ-דער האָט ער נישט געוואָלט פערלאָזען ארץ-ישראל.

אין צוזאַמענהאַנג מיט׳ן 10-יעהריגען יוביל-עאום פון צענטראַלען סוחרים- און פאַבריקאַנטען-פערבאַנד אויף לאָדזער וואַיעוואָדזטוואָ (פעטריקאַווער 10).
פרישטעק אין קורצען אַ אילוסטרירטער

יוביל-עאום-אַלמאַנאַך
(פּראָכט-אויסגאַבע)

אונטער דער רעדאַקציע פון י. אבערזשאַנעק
און דיר. מ. אַרבאַך.

אין דעם אַלמאַנאַך געהט אַרטן אַ געשיכטליכער איבערבליק פון די 10 יאָהר טעטיגקייט, אויך פאַטאָגראַפיעס און אויטאָביאָגראַפיעס פון די ערשטע גרינדער, פערוואַלטונגס-מיטגלידער פון די 10 יאָהר, מיטגלידער פון די שידס-בעריכט און שאַצונגס-קאָמיסיעס, אויך פון די מיטגלידער. וואָס האָבען פערדינסטן פאַר׳ן צענטראַלען סוחרים-פאַראיין.
אינפאָרמאַציעס ערטיילט דיר. אַרבאַך איז די ביוראָ-שעה׳ן.

הננו מביעים לחברנו לעבודה מנישטר אברהם גלבסקי
את השתתפותנו בצערו למות עליו
אביו
הועד, ההנהלה והמורים
של בית-הספר העברי ע״ש „שלום-עליכם״

סוחרישע
קרעדיט-באַנק איז לאָדז
זאַוואַדזקאַ 11, טעל. 45-74

נעמען אָן וואָקסלען, פּראָכסען און פערשידענע דאָקומענטען אויף אינקאַסע אויף אַלע פּלעצער אין גאַנץ פּוילען בעי אַ מינימאַלער פּראָוויזיע און צאָהלט אויס דעם זעלבען טאָג, ווען איבער געלד אויף גאַנץ פּוילען, נעמט אָן וואָלאַדען, אַנגלאַטען, גדן-גלעזער און קלענערע אָב-שאָרונגען אויף די בעסטע בעדינגונגען, מאַכט דיסקאָנטאָ און ביז אַרויס אויאַנסען אויף אינקאַסע

ערלעדיגט אַלעס פינקטליך און רעיעל!
די פערוואַלטונג.

זינגער
מענער און קנאָבען מיט גוטע שטימען.
די וואָס האָבען שוין איין יעצט בעי אונז געזונגען און אַזעלכע וואָס האָבען נאָך נישט געזונגען דאַרפען זיך מעלדען טעגליך פון 6—8 נאָכמ. אין ווילקער שוהל.

אַ מעבלירט צימער
פאַר 2 מענער (פרעץ פּראָפּעסיעס) בעי אַ אַנשטענדיגער פאַמיליע ווערט געזוכט צו מיעטן פון באַלד
מעלדען בעי פערוואַלטער פון דער ווילקער שוהל
ראַדאָמסקי, זאַכאַדניאַ 51.

אַ שדכן
פאַר אַ׳לעגאַנטען יונגעמען, הויך, בלאָנד-שעהן, פון יחוס, שפּראַכענקענער מיט אַ פּראָפעסיע אין אַמעריקע, איצט געקומען בעזוכען די עלטערן אין לאָדז איז ריין זוכע אַ פּאַסענדען שידוך. אָפּערטען אָבזענדען אין אַדמיניסטראַציע פון „לאָדזער טאָגעבלאַט״ פאַר „18״.

8-טונג!
אין דער
מעכאַנישער צוהערנעריי
אויף ווייערזשבאָווא 6, רוג פּאַפּאַרסקאַ
ווערען אָנגענומען צו צוהערען אַלערלי גאַרנס, גלעט, ווי אויך עטעקע ווי קניקערבעק, שפּיראַל א. אַז. ה. — שנעלע, פּינקטליכע און רעיעלע אויסמיהרונג. — ליפערט צו די בעליגסטע פּרייזען און בעסטיגסטע בעדינגונגען.
ה. רייכערט.

Dr. med. A. Mazur
ספּעציעל-אַרצט פאַר אויגען, נאָז און האַלז-קראַנק.
ווי אויך שטום און שפּראַך-פעהלער
האָט זיך איבערגעצויגען אויף
וויסאָדניאַ 65
אָנגענומען אויף דורך מיעטריק. 44) טעל. 66-01
נעמען אָן פון 12½—1½ און פון 3—5 נאָכמ.

Dr. med. DONCHIN
ספּעציעל-אַרצט פאַר אויגען-קראַנקהייטען.
צוריקגעקעהרט קיין פּוילען.
נעמט אָן מאָנטאָג, דינסטאָג, מיטוואָך און דאָנערשטאָג פון 10 ביז 1 און פון 4—7 נאָכמ.
מאַניושקי 1 Moniuszki טעל. 97-9.

Dr. med. Ludwik Rapeport
P. Narutowicza 25 (דזיעלנע) Tel. 44-1
ספּעציאַליסט פאַר נערען-, בלאָז- און האַרן-קראַנקהייטען
נעמט אָן פון 12—1 פאַרנ. און פון 3—8 אָנ.

פאַרלאַג מעטראָ מוזיק קאָ. ניו-יאָרק
נאָר אונז דערשינען
מיכל גלעבאַרט
צען לידער
נאָכן מיט הערצער
כאָר
מיין נישט — י. ל. פּרץ
איך ליב די פרעמד — ש. פּאַשעוער
הער אונז אָט — איציק מאַנגער
סאָלאָ
מיין יונגעלע — מאַני לייב
זי — א. רעזניק
די נאַכט — א. דאַשעוויץ
ריי שנעדער — ש. אַנ-סקי
פאַר אַ רעגן — א. לוצקי
ווען אָדלערס — א. ניסנזאָן
מאַכעניו מעגן — יהואש
פּרעז 8.99 גילדן
ביילשטעקן—ראַבאַט

לידער מיט נאָטן
מוזיק—כ. גלעבאַרט
1. שטוגערנע מאַלאַן — י. ל. פּרץ
2. אין קבר „
3. שנעלע מאַני לייב
4. זון פראַסט ה. נ. ביאַליק
5. אַלמן ה. ראָזנבלאַט
6. אַ ליד דער אַרבעט ק. המולער
7. אין אַ צרים שטיבעלע ב. קאַרמאַן
פּרעז פון יעדן נומער 1.80 גילדן
8. בין איך מיר אַ שנעדערל (מאַלקע-ליד)
9. מיר שטידן ט. וואָלמאַן
פּרעז פון יעדן נומער 1.20 גילדן
ביילשטעקן—ראַבאַט

פאַרקויף:
אין טאָכטערלעכען 3. גערלינסקי, לעדזש, שלעשאָק 12, רעכטע אָפּיצ. 2. שט.
אין גאַ ה. זאַנגוויל, אַרזשער 19.

פּוילישע נאָטע צו ליטע וועגן בעניען די פּוילישׁ-ליטווישע אונטערהאַנדלונגען

מיניסטער זאַלעסקי—פאַרזיצענדער פון דער פּוילישער דעלעגאַציע.— די אונטערהאַנדלונגען זאָלען פאַרהומען איז גענוג

וואַרשע (פּאָלעפּאָניש) די פּוילישע רעגירונג האָט אַרויסגעשיקט אַ נאָטע צו ליטע וועגן בעגינען די אונטערהאַנדלונגען. אין דער נאָטע וועט אָן די פּוילישע רעגירונג אויף איהרע אויפריכטיגע און גוטע כוונות צו קומען מיט ליטע צו אַ אַרשטענדיגונג. אַלס אָרט פון די אונטערהאַנדלונגען ווערט אין דער נאָטע פאָרגעלעגט נישט קעניגסבערג נאָר גענף. אַ פאַרזיצער פון דער פּוילישער דעלעגאַציע וועט בעשטימט ווערען דער מיניסטער זאַלעסקי.

דעבאַטע וועגן די פּוילישׁ-דייטשע גרעניצען אין ענגלישען פּאַרלאַמענט

לאָנדאָן, 31 יולי (פּפּ.) בעת דער נעכטיגער דעבאַטע אין ענגלישען פּאַרלאַמענט איבער דער ערקלערונג פון אויסערן-מיניסטער שעמבערלען, האָט לויד דזשאָרדזש געהאַלטען אַ זעהר שאַרפע רעדע, קריטיקירענדיג, אַז די מזרח-אַפּאַסען אין לאָקאַרנע זענען אויך אַרבייטגענומען געוואָרען קעלאָג-פּאַקט, אַז די דייטשע און פראַנצויזישע אַפּאַכען מיט פּוילען זענען אַרבייטגעוויזען געוואָרען אין קעלאָג-פּאַקט בעשטימט אין אַ זעהר גרויסער מאָס אַז מזרח-אירופּע איז געווען אויפגעגעבען פון דייטשלאַנד אין אַ מעגלעכקייט פון אַ מלחמה. לויד דזשאָרדזש האָט אויסגעדרוקט אַ הוסר אויפן, אַז עס לעבט מער לויד דזשאָרדזש.

ליטווישע אַרטילעריע-איבונגען ביי דער גרעניץ

וויליגאַ (פּפּ.) מיט קאָוונע מעלדעט מען, אַז בעי דער פּוילישׁ-ליטווישער גרעניץ געפינען זיך אַרום אַ נעכטיגן אנגעהויבען ליטווישע פעלד-איבונגען אין וועלכע עס האָט זיך אויך בעטייליגט אַ אַרטילעריע, מאַשינען און אַעראָפּלאַנען.

די אַרבייטס-לאַזיגקייט צווישען די יודישע אַרבייטער

איז צוויי מאָל אַזוי גרויס ווי צווישען די נישט יודישע.

מאָסקווע (יט"א) אויף דער לעצטער זיצונג פון דעם רעגירונגס-קאָמיטעט „קאָמעס" איז אויסגעהערט געוואָרען אַ בעריכט וועגן דער לאַגע פון די אַרבייטסלאָזע יור.ן אין סאָוועטן-רוסלאַנד און וועגען די מיטלען וואָס מען דאַרף אָנגעהייבן כדי צו העלפען די אַרבייטסלאָזע.

דער בעריכט איז אָנגעגעבען געוואָרען דורך שעאומין, וועלכער האָט פעסטגעשטעלט, אַז די אַרבייטסלאָזיגקייט צווישען די אַרגאַניזירטע יודישע אַרבייטער איז כמעט צוויי מאָל אַזוי גרויס ווי צווישען די נישט-יודישע אַרבייטער.

די זיצונג פון „קאָמעס" האָט בעשלאָסען זיך צו וועגען צום פּרעזידיום פון „צ. ק." דאָס עס זאָלען אויסגעטייל ווערען ספּעציעלע וועגען אויף צו קוקן לויפיצירען די יודישע אַרבייטסלאָזע, כדי דורך דעם צו פאַרקלענערען די אַרבייטס-לאָזיגקייט אין די יודישע שטעדטלעך.

בעשלאָסען די זיצונגען פון אַרטיאַנס-קאָמיטעט

פייערליכע שלוס-רעדע פון לעאָ מאַצקין

בערלין, 31 יולי (יט"א) אויף דער לעצטער פּלענאַר-זיצונג פון אַרטיאַנס-קאָמיטעט האָט דער פאָרזיצער מאַצ פון אויבערעלזאַס אַ דאַנקשרעדע פון אַלגעמיינער אַפּרובונג אַלגאַר פאַר דער בעטרעפטיגונג זיין 80 יאָהריגען געבורטס-טאָג.

אַרטיאַנס-קאָמיטעט האָט בעשלאָסען אַ שלוס-רעדע האָט געהאַלטען לעאָ מאַצקין דו פּראַסידענט פון אַרטיאַנס — ווען מאַצקין — וועלכער האָט אויף דער גרעהערער הער. דער אויבערפלוט פון אַרבעט האָט געטרעפען דער צו, אַז די דעלעגאַטן פראַבלעמען זיי

גאָר 5000 זל. אויף איין יאָהר צוליב קען מען בעקומען אַ הלואה אויף צו רעמאָנטירען די הייזער

(מ) אויף דער מאַנאַטלעכער זיצונג פון קאָמיטעט פאַר פאַשערונגס-ווען דו שאַפט, זענען געגעבען געוואָרען אַלע די בעשלוסן אויף אַ הייה-הלואה פון פאַלקס-וווינונגס-אַמט דער ראַמאַרש ערקלערט, אַז הלואות פאַר דעם צוועק קענען געשאַפען ווערען נעבען אויף אַ סומע פון 5000 זל. אויף אַ יאָהר צינס. נרסערע הלואות קענען געגעבען ווערען נאָר נעבען אַ רשות פון פאַרזיכערונג אויף 555 הפתות 30 פּראָצענט. גאָלד ווערט פון הויז. דער קאָמיטעט פאַר גאַנגבאַרקייט דו שטאָט האָט דערוויסט בעשלאָסען, אַז מעהר ווי 10 מיליאָן זל. קאָסטן אויף אַ רשות הפתחה מען נישט געגעבען ווערען.

—o—

אויטאָ בעזיצער וואָס רייסט די הויט פון די פאַסאַזשירען.

(—) דעם 20 ד. ח. אין דער אויטאָבוס נומער 81—14 וואָס נעהט פון לאָרד אונטער לינדענאַלע קען שאַרף אַרויסגעפאָהרען פון לאַרד מיט 16 פאַסאַזשירען. די צעהל וואָס אַר מעג פאָהרען לויט געזעץ. קומענדיג הינטער דער שטאָט האָט דער אונטערנעמער פון אויטאָ אויפגענומען נאָך שלעכטע פאַסאַזשירען, 1 אַפּיל אַרבעטענעם אויפן דער צוליב מאַנגעל אין פּלאַץ, אַזוי אַז דער אויטאָ האָט שוין געפאָהרען מיט פאַסאַזשירען. די יודישע פאַסאַזשירען האָבען פּראָטעסטירט נעגען דעם, אַבער דער אויטאָ אויפגעהערט נעמען אויף אַ גרויסען שטאָט. צוליב דער בעשעדיגונג לויט אַן דער פאַרזיכער פון לאַלעשע קען לאַרד זעהר בעשווערט. בלויז אַזוי לויט אַן מעטאָד די צוגען פונקט דערוויל אַן קען לאַרד מיט אַ גרויסער פאַרשפּעטונג. עס זעהן מען פאַבולוירט געוואָרען אַ גרויסע צאָהל פאַרן-אַרבייטער אַבגערונגען די לויט.

אַסאָר וואַסערמאַן מסכים מיט דער רעזאָלוציע פון אַרטיאַנס-קאָמיטעט וועגען עקספּערטן-בעריכט

בערלין, 31 יולי. (יט"א) פון הלעך פון פּוילען מעלדט מען מיט, אַז דער מיט גלאַר פון דער אַגענטן-קאָמיטעט אַסאָר וואַסערמאַן האָט אויסגעדרוקט זיין הסכמה מיט דער רעזאָלוציע פון אַרטיאַנס-קאָמיטעט וועגען בעריכט פון דער אַגענטן-קאָמיטעט.

שלום אַש קויפט זיך אַ ווילע אין אַמוואַצ

וואַרשע (פּאָלעפּאָניש) ווי מיר דערוויסען זיך האָט זיך שלום אַש גע־מקיוב אויפגעקויפט אַ פּרעכטיגע ווילע אין דער נעענד „וואַרזוד בערוב" נעבען אַמוואַצק. דעם פּלאַץ האָט שוין שלום אַש געקויפט מיט אַ פּאָר יאָהר צוריק.

טראַגישער פאַרפאַל אויף דער זגערזשער באַהן-סטאַציע

(§) נעכטען האָט אין זגערזש פּאַ־כּרעט אַ טראַגישער פאַרפאַל. דער פאָר־מאַן אַרנולד פּאַלטסאַ 32 יאָהר אַלט אין אַרבעטער־פּאַלטסאַ אַ וואָגען פון דער באַהן אין אויף אַ אַמבולאַנס־אַלען אַראָפּגעשלאָגען אין אַ אַנדערן אַרבעטער אַן אַרבעטער אַנגעשלאָגען אַן אַנדערן אַרבעטער אַנגעשלאָגען אַן אַנדערן אַרבעטער אַנגעשלאָגען אַן אַנדער

לאדזער טאגעבלאט

דער דעמאקראטישער געמיינ־אן פון 6 ביז 7 אין אָוונד.
נישט בעשטעלטע מאנוסקריפטען ווערען נישט צוריקגעשיקט.

אדרעס: „Lodzer Tageblat", Łódź, Piotrkowska 16, Skrz. poczt. 16
טעלעפאנען: פון רעדאקציע 57. אדמיניסטראציע 47.

דער נייער הויך־קאמיסאר

איז די פערבריטערטע אגענטור.

דער אמיציאל פונ'ם ענגלישען קאלאניאל־מיניסטעריום, דער „נייער איסט", שרייבט א פירוש אויף דער בעשטימונג פון דער בעשענקלטער פאר הויך־קאמיסאר אין פאלעסטינע, אנשאט דעם לארד פלומער. לויט דעם פירוש קומט אויס, אז הערד פלומער נעהט אוועק, אבער זיין סיסטעם וועט בלייבען. און זיין סיסטעם — וועגען דעם ווערען אין ארץ־ישראל ארויסגעזאגט פערשיידענע מעינונגען.

אין צוזאמענהאנג מיט דער נייער בעשטימונג, רעכענט די ארץ־ישראל־אויס א גאנצע רשימה פון מעשים, וואס פלומער האט אָנגעטון אין ארץ־ישראל, נישט צום גוטסטען פונ'ם יודישען ישוב און יודישע האפנונגען אין לאנד. ווערען איהם פארגעוואָרפען א גאנצע רע טאטען, וואס האבען בעשעדיגט דאס יודישע אנזעהן אין לאנד — אזוי, למשל, דאס שאפען סאר יודען א מין פרעמדע אין דער פיליפערישער נרעניץ־וואך, א. ד. ג. — אדער זיין פולד־ציעלע גלייכגילטיגקייט צו דער ארבייטלאזיגקייט, וואס האט אָנגעהאלטען גאנ־צע יאהר צייט; די לאנגזאמקייט מיט וועלכער מען האט דורכגעפיהרט די מישעע רעפארם צו גונסטען פון דער יודישער בעפעלקערונג — אזוי, למשל, דאס אריינברינגען די באהן־צענטראלע פון רמלה קען תל־אביב; דאס בויען א לייכטען האנדעלס זאפען אין יפו־תל־אביב. — אבער אייגנס גיבען אלע צו: נעבן — זאגט מען אין ארץ ישראל — איז פלומער א מענש פון יושר, ווי ער בעזיצט איהם, א בענש פון גערעכטיגקייט און געזעצליכקייט. אפילו זיין אויפ־געהן זאגט מען, איז צוליב מאסיוען פון יושר. עס האנדעלט זיך וועגען דעם רעזולטאט־בודזשעט אין ארץ־ישראל און עבר־הירדן. האט דאס קעלאניאל־מי־ניסטעריום בעשטימט, אז א הלפט גיט די ענגלישע רעגירונג, א זעקסטעל — עבר־הירדן, דאס איבעריגע — ארץ־ישראל. לארד פלומער מיינט, אז אזא אינ־טיילונג דעם עול פון די הוצאות, איז אנ'אומרעכט קעגען ארץ־ישראל; און וואס אויסלכ גילט, וויל ער נישט הערשען... נעהמ ער אויפ.

מען דאס אלץ אמת זיין. גאר אויב סער טשענסעלאר זעהט נישט קיין אויסלכ דארט, וואו לארד פלומער האט יא געזעהן אנ'אומרעכט, און אין אלעם איינגעגען, זאגט מען אונז צו, וועט ער נעהן אין פלומער'ס דרכים, — האט־זשע איז א דערוואר־טען פון זיין מעשלה?

מיר רעכענען זעהר פיל אויף די נאהענטע עטליכע יאהר אין לעבען און לער עגסטיקייט פון ארץ־ישראל. און דערהויפט — אין עקאָנאָמישער ענטוויק־לונג אויזנד מיט אין מאל זענען שוין אנגעטשטעלט געוואָרען די גרויסע פונ־ארט וועלכע עס וועלען זיך דורכהען די קומענדע גרויסע ארבייטען אין די חילף פון דער רעגירונג איז דערבייט זעהר נויטיג, איהר גלייכגילטיגקייט אומהיליגקייט קען זעהר פיל שטערען. און אויב מ'זאגט אונז צו, אז דער הויך־קאמיסאר וועט אין עקאָנאָמישע אנגעלעגענהייטען געהן אויף דעזעל־בען ווייג, וואס דער פריהערדיגער הויך־קאמיסאר, — דאן הערען די הארייזאנען שטארק אויסגעשרומען, די האפנונגען זעהר בעגרעניצט און די פליגעל פון אונזע־רע אימפיסטען שטארק ארומגעשווירען.

עס וואלט אשור אויסגעפאלען פיל גינסטיגער אי פאר'ן נעעם הויך־קאמיסאר אי פאר אונז, ווען אנשטאט איהם פארצושטעלען פאר אונז זיין־בין־זיין מיט פלו־מער, וואלט מען איהם אלען פאר זיך פארגעשטעלט. איהם מיט זיין „רעגירונגס־פארן", מיט זיין קוק ...יפ'ן מאנדאט און אויף די התחיבות'ן, וואס זיין רעגירונג האט אויף זיך גענומען לויט'ן מאנדאט. דעמאלט וואלטען מיר געהאט א קלארע פארשטעלונג דערפון, וואס דער איזיגים האט פון איהם צו דערוואר־טען. דאס וואלט פרי געמאכט פאר אונז אינזערע נאהענטע פערספעקטיוען, און מיר וואלטען געוואוסט, וואס אונז שטעהט פאר.

אבער דערמיט, וואס „ניר־איסט" האט אונז דאָ געלאזט הערען, איז גאר־נישט געוואָרען. וואָרום ג'יב ער גיט אָנצוהערען, אז דער נייער קאמיסאר וועט זיך מיט די אראבער און ראט אויך אונז צו זוכען שלום מיט די מעסינע ארבייטער — איז עס דאך גאר געדראשען לאנג שוין אויסגעדראשענע שטרוי, וואָרום, דער פון צוויי־ן פערגעשווארטליכע ציוניסטען זוכט דען נישט דעם דאזי־ן אדער ווען האט מען מיט אונז נישט געשטרעבט צו איהם? די נעשיכ־טע אונזערע בעמיהונגען ארום אזא שלום, איז פיל עלטער ווי דער ענגלישער מאנדאט אויף ארץ־ישראל. און נישט אונז דארף מען רעקאָמענדירען דאס צו טון. אבער אונז קלאָקט נישט דער אנהעבן דערויף, וואסער פאליטיק דער נייער קאמי־סאר וועט הייהרען בנוגע די אראבער. מיר ווילען אויך קענען, און גענוי קענען, זיין בנוגע אונז, יודען און בנוגע אונזערע אויסזיכטען — געשטיצט אויפ'ן בנוגע — דאָ אין לאנד. אבער גראד ווענען דעם וויכטיגסטען פון אלע פונקטען דעם פירוש אויף פאר טשענסעלאר גארנישט געזאגט. פארוואס?

אין גאר איינס בנוגע דעם אינגעגעם ענין. דערזעלבער „ניר־איסט" ראט די יודען אנצוהערען זייער ארץ־ישראל טעטיגקייט לויט די ליניעס, וואס זענען אָנגע־צייכנט מיט אין בעריכט פון דער עקזעקוטיוו־קאמיסיע, עס איז אנ'עצה, און דערי־בער דער אקציאנס־קאמיטעט טאקע אָנגענומען דעם בעריכט פון דער עקס־קאמיסיע און אויב דער ענגלישער אָפיציאל עצה'ט אונז צו פאלגען דעם בעריכט פון די עקספערטען, איז אָנצונעמען, אז די ענגלישע רעגירונג האלט די עקזעקוטיוו מאר אויסארייטעטען אין דעם פרט און וועסען דאס וואויל פון לאנד איז אנגעגעבען צום הארצען, איז מחויב זיי צו פאלגען. מיר געדענקען אָבער, אז די הויך־קאמיסאר וועט אין עקאָנאָמישע אָנגעלעגענהייטען געהן אויף דעזעל־בען וועג, וואס דער פריהערדיגער הויך־קאמיסאר, — דאן הערען די הארייזאנען שטארק אויסגעשרומען, די האפנונגען זעהר בעגרעניצט און די פליגעל פון אונזע־רע אימפיסטען שטארק ארומגעשווירען.

עס וואלט אשור אויסגעפאלען פיל גינסטיגער אי פאר'ן נעעם הויך־קאמיסאר אי פאר אונז, ווען אנשטאט איהם פארצושטעלען פאר אונז זיין־בין־זיין מיט פלו־מער, וואלט מען איהם אלען פאר זיך פארגעשטעלט. איהם מיט זיין „רעגירונגס־פארן", מיט זיין קוק ...יפ'ן מאנדאט און אויף די התחיבות'ן, וואס זיין רעגירונג האט אויף זיך גענומען לויט'ן מאנדאט. דעמאלט וואלטען מיר געהאט א קלארע פארשטעלונג דערפון, וואס דער איזיגים האט פון איהם צו דערוואר־טען. דאס וואלט פרי געמאכט פאר אונז אינזערע נאהענטע פערספעקטיוען, און מיר וואלטען געוואוסט, וואס אונז שטעהט פאר.

אבער דערמיט, וואס „ניר־איסט" האט אונז דאָ געלאזט הערען, איז גאר־נישט געוואָרען. וואָרום ג'יב ער גיט אָנצוהערען, אז דער נייער קאמיסאר וועט זיך שלום מיט די אראבער און ראט אויך אונז צו זוכען שלום מיט די מעסינע ארבייטער — איז עס דאך גאר געדראשען לאנג שוין אויסגעדראשענע שטרוי, וואָרום, דער פון צוויי־ן פערגעשווארטליכע ציוניסטען זוכט דען נישט דעם דאזי־ן אדער ווען האט מען מיט אונז נישט געשטרעבט צו איהם? די נעשיכ־טע אונזערע בעמיהונגען ארום אזא שלום, איז פיל עלטער ווי דער ענגלישער מאנדאט אויף ארץ־ישראל. און נישט אונז דארף מען רעקאָמענדירען דאס צו טון. אבער אונז קלאָקט נישט דער אנהעבן דערויף, וואסער פאליטיק דער נייער קאמי־סאר וועט הייהרען בנוגע די אראבער. מיר ווילען אויך קענען, און גענוי קענען, זיין בנוגע אונז, יודען און בנוגע אונזערע אויסזיכטען — געשטיצט אויפ'ן בנוגע — דאָ אין לאנד. אבער גראד ווענען דעם וויכטיגסטען פון אלע פונקטען דעם פירוש אויף פאר טשענסעלאר גארנישט געזאגט. פארוואס?

מיר רעכענען זעהר פיל אויף די נאהענטע עטליכע יאהר אין לעבען און אין דער עקזיסטענץ פון ארץ־ישראל. און דערהויפט — אין עקאָנאָמישער ענטוויק־לונג מיט אין מאל זענען שוין פעסטגעשטעלט געוואָרען די גרויסע פונ־ארט וועלכע עס וועלען זיך דורכהען די קומענדע גרויסע ארבייטען אין די חילף פון דער רעגירונג איז דערבייט זעהר נויטיג, איהר גלייכגילטיגקייט אומהיליגקייט קען זעהר פיל שטערען. און אויב מ'זאגט אונז צו, אז דער הויך־קאמיסאר וועט אין עקאָנאָמישע אָנגעלעגענהייטען געהן אויף דעזעל־בען וועג, וואס דער פריהערדיגער הויך־קאמיסאר, — דאן הערען די הארייזאנען שטארק אויסגעשרומען, די האפנונגען זעהר בעגרעניצט און די פליגעל פון אונזע־רע אימפיסטען שטארק ארומגעשווירען.

עס וואלט אשור אויסגעפאלען פיל גינסטיגער אי פאר'ן נעעם הויך־קאמיסאר אי פאר אונז, ווען אנשטאט איהם פארצושטעלען פאר אונז זיין־בין־זיין מיט פלו־מער, וואלט מען איהם אלען פאר זיך פארגעשטעלט. איהם מיט זיין „רעגירונגס־פארן", מיט זיין קוק ...יפ'ן מאנדאט און אויף די התחיבות'ן, וואס זיין רעגירונג האט אויף זיך גענומען לויט'ן מאנדאט. דעמאלט וואלטען מיר געהאט א קלארע פארשטעלונג דערפון, וואס דער איזיגים האט פון איהם צו דערוואר־טען. דאס וואלט פרי געמאכט פאר אונז אינזערע נאהענטע פערספעקטיוען, און מיר וואלטען געוואוסט, וואס אונז שטעהט פאר.

אבער דערמיט, וואס „ניר־איסט" האט אונז דאָ געלאזט הערען, איז גאר־נישט געוואָרען. וואָרום ג'יב ער גיט אָנצוהערען, אז דער נייער קאמיסאר וועט זיך שלום מיט די אראבער און ראט אויך אונז צו זוכען שלום מיט די מעסינע ארבייטער — איז עס דאך גאר געדראשען לאנג שוין אויסגעדראשענע שטרוי, וואָרום, דער פון צוויי־ן פערגעשווארטליכע ציוניסטען זוכט דען נישט דעם דאזי־ן אדער ווען האט מען מיט אונז נישט געשטרעבט צו איהם? די נעשיכ־טע אונזערע בעמיהונגען ארום אזא שלום, איז פיל עלטער ווי דער ענגלישער מאנדאט אויף ארץ־ישראל. און נישט אונז דארף מען רעקאָמענדירען דאס צו טון. אבער אונז קלאָקט נישט דער אנהעבן דערויף, וואסער פאליטיק דער נייער קאמי־סאר וועט הייהרען בנוגע די אראבער. מיר ווילען אויך קענען, און גענוי קענען, זיין בנוגע אונז, יודען און בנוגע אונזערע אויסזיכטען — געשטיצט אויפ'ן בנוגע — דאָ אין לאנד. אבער גראד ווענען דעם וויכטיגסטען פון אלע פונקטען דעם פירוש אויף פאר טשענסעלאר גארנישט געזאגט. פארוואס?

מען נאר אויס גנוגע דעם אינגעגעם ענין. דערזעלבער „ניר־איסט" ראט די יודען אנצוהערען זייער ארץ־ישראל טעטיגקייט לויט די ליניעס, וואס זענען אָנגע־צייכנט מיט אין בעריכט פון דער עקזעקוטיוו־קאמיסיע, עס איז אנ'עצה, און דערי־בער דער אקציאנס־קאמיטעט טאקע אָנגענומען דעם בעריכט פון דער עקס־קאמיסיע און אויב דער ענגלישער אָפיציאל עצה'ט אונז צו פאלגען דעם בעריכט פון די עקספערטען, איז אָנצונעמען, אז די ענגלישע רעגירונג האלט די עקזעקוטיוו פאר אויסארייטעטען אין דעם פרט און וועסען דאס וואויל פון לאנד איז אנגעגעבען צום הארצען, איז מחויב זיי צו פאלגען. מיר געדענקען אָבער, אז די

קאמארנער רבינ'ס זוהן—אן'אויסוואורף

דער געוואלדיגער חילול-השם.— די מיאוסע מעשים פון ר' שלום'ן אין לעמבערג.— וואס האט ער געטון בעת דער לויה פון ר' לייבעלע ברוידא.—די טראגישע בענעגניש צווישען שכור'ן טאטען און קלוגען זוהן.—א מעשה מיט ציהרונג אין בערליו:—דאס יונגע חייבער פון א פריזער אין רודסי

(א בריף פון לעמבער) — פון א. סטרי

אין די לעמבערגער חסידישע קרייזן אויפרשע א געוואלדיגע סערציסערונג פון אויפרעגונג בעגען דעם קאמארנער רבינ'ס זוהן, הערמאן'ס מעשים תעתועים תקבען געוואָרפען א מיאוס'ן שאנד-פלעק אויף דער קאמארנער רבישער דינאסטיע און אכלל אויף אלע רביים אין גאליציען.

די מעשיות און מעקשען, וואס הערן איבערגעגעבען מפה אל פה הערגען דעם רבינ'ס זוהן ר' שלום, הערלכער נעהמ אינדערהאכען אין שיך און זיקען און ערגעט א שטרעמע... ר' שלום האט נישט תמיד געהאט בײַ זיך מזומנים, אבער סימען דאס איהם ארויסגעהאלפען. ער האט געוואוסט, אז דער „רבי" הערט איהם קיין עולה נישט טון.

אבר צוויי האכען הונטאג איז ר' שלום געקומען קיין לעמבערג אין שטארצע שיך און זאקען צו דער לויה פון לעמבערגער רב ר' לייבעלע ברוידא. זיי-מאג אין אחענד איז ר' שלום געגאנגען אין זון האפעל ארין מיט שטענדיג און גערעכענט זיך צו ארגען א ביפעל געלד צו סימאנ'ען. ער האט אבער סי-מאנ'ען נישט אנגעשראפען און איהם האט מערערעטען א צווייטער מערסיער. נישט הערענדיג זיך אנפערטרויען מאר יענעם, איז דער רבי זיך געגאנגען זו-כען א צווייטען האפעל. אז מ'זוכט, גע-פינט מען. האט ער שאקי געטונען די ערל. אנדא, די לעסטע „פוהמע" אויף זשעזשניצקא-גאס. דער רבי איז מיט איהר אחעק אין האפעל „אויגען" אויף דערזקלביגער גאס און דערנאך האט ער איהר געהאלפן בעצאהלען לויט'ן קורס 5 זל. ערל. אנדא איז אבער נישט בע-שטאנען דערויף. דערצו האב איך, האט זי געשריגען, געמאכט אזא חעכט, דעם חתליגען רבי'ן, אז ער זאל מיר בע-צאהלען וויי יעדער אנדערער. דאס קאסט הונדערט זל. האט זי גע'מענה'ט און אויב די וואס נישט צאהלען, הערט זיין ערגער מאר דיר. ר' שלום איז בלאך געווארען וויי די וואנד. ער האלט איהר שוין געגעבען דאס געלד, אבער ער האט גראד נישט ערמאגט מעהר וויי 5 זל.

אינצווישען האט זיך סימען דער-וואוסט הענען דעם טרויעריגען מצב פון זיין טוטען גאסט, און ער האט מערגע-לעגט אנדא'ן 50 זל. יענץ האט אבער אין קאניגסבערג. מען ר' שלום איז געווע-רען אנגלוסין, הערט זיך לעצטענס מיט'ן דאזיגען פראבלעם, האבען אבער געפונען גאנץ אנדערע סיבות צו די אמת מאמיליען-טראגעדיעס און זיי האבען אפילו גע-מוגען דערפאר א רפואה.

דער פראנצוזישער שרישטעלער אנדרע מארי מחנה, אז די עיקר-סיבה פון לאנגזאל און פערגאס, האט מרעה ארמן אין מאמיליען-לעבען איז די, וואס אין די ערשטע האניג-חדשים, ווען די ליבע ברענט, לאדענט מען אויס פון זיך געגעזנטיג דאס גאנצע בעסטיגע פערמעגען, וואס מ'האט בענזאמעלט און משך פון יאהרען. מ'שמלט זיך מיט אלע ערינערונגען, און אלע געדאנקען מיט בעקאנטע.

דאס איז א מין מעטרוזערק, וואס ברענט ביך אויס און מ'בלעבט נישט איבער קיין זאמאס אויף שעסער. נאך אזא מערשוועגדערישקייט מוז קומען דער לאנגזאל.

מאן און פרוי זענען נאך בײַם בע-מען הילען זיך צו געפעלען געגענזע-טיג, אבער איבעראשטע מוזען זיי דאן קאנסטאטירען, אז זיי האבען נישט מעהר אזא מין אינטשעלען א געהיימע אינדיווידועלע אונאפהענגיגקייט פון גאסט און א בעזאנדערנס-פרעמיום.

הען מאן און פרוי זעהן תמיד די אייגענע מאנגען און דיזעלבע זאכען, מוזען זיי זיך בײַם בעסטען הילען לאנגזאמליגען. פונקט אזוי ווי אין א שולע זענען מערהאן מעריען מאר די שילער און לעהרער, אזוי מוז בײַם מא-מיליען לעבען אנגעגעיהרט ווערען מער-יען. אין משך פון די דאזיגע הפסקות נעהמען זיך בחדר, מאן און הערד מיט גוטע אנזנדרוקען, בעקענען זיך מיט גוטע מענען און אידעען, און דערנאך מעלט מען זיך געגענזעטיג מיט די פרישע אנזנדרוקען. אזוי ארום גליבען זיידער אויף די אויגען, וועלכע זענען שוין אומגעלאשען געהאריגן, און מ'מא-מיליען-לעבען בעקומט זיידער אנ'אינ-האלט און זין.

לעזט, אבאנירט — דאס — „לאדזער מאגעפלאם"

א גוטע רפואה צום אונגליקליכען פאמיליען-לעבען

אין פאמיליען-לעבען דארפען איינגעפיהרט ווערען פעריען, פונקט ווי אין דער שולע.

פון הענען נעהמט זיך דאס, וואס דאס פאמיליען-לעבען בײַ מענשען, וועלכע האבען חתונה געהאט דוקא פון רעכטער ליבע, ווערט נאך א געוויסער ערגיעס... ר' שלום האט נישט תמיד געהאט בײַ זיך מזומנים, אבער סימען דאס איהם ארויסגעהאלפען. ער האט געוואוסט, אז דער „רבי" וועט איהם קיין עולה נישט טון.

אבר צוויי האכען הונטאג איז ר' שלום געקומען קיין לעמבערג אין שטארצע שיך און זאקען צו דער לויה פון לעמ-בערגער רב ר' לייבעלע ברוידא. זיי-מאג אין אחענד איז ר' שלום געגאנגען אין זון האפעל ארין מיט שטענדיג און גערעכענט זיך צו ארגען א ביפעל געלד צו סימאנ'ען. ער האט אבער סי-מאנ'ען נישט אנגעשראפען און איהם האט מערערעטען א צווייטער מערסיער. נישט הערענדיג זיך אנפערטרויען מאר יענעם, איז דער רבי זיך געגאנגען זו-כען א צווייטען האפעל. אז מ'זוכט, גע-

מען קאניגסבערג. מען ר' שלום איז געווע-רען אנגלוסין, האט סימען ארויסגעפיהרט א דאמע פון דער אונטערוועלט און דאן האבען זיך אנגעהויבען די אמת'ע ערגיעס... ר' שלום האט נישט תמיד געהאט בײַ זיך מזומנים, אבער סימען דאס איהם ארויסגעהאלפען. ער האט געוואוסט, אז דער „רבי" וועט איהם קיין עולה נישט טון.

אבר צוויי האכען הונטאג איז ר' שלום געקומען קיין לעמבערג אין שטארצע שיך און זאקען צו דער לויה פון לעמ-בערגער רב ר' לייבעלע ברוידא. זיי-מאג אין אחענד איז ר' שלום געגאנגען אין זון האפעל ארין מיט שטענדיג און גערעכענט זיך צו ארגען א ביפעל געלד צו סימאנ'ען. ער האט אבער סי-מאנ'ען נישט אנגעשראפען און איהם האט מערערעטען א צווייטער מערסיער. נישט הערענדיג זיך אנפערטרויען מאר יענעם, איז דער רבי זיך געגאנגען זו-כען א צווייטען האפעל. אז מ'זוכט, גע-

פונען מען. האט ער שאקי געטונען די ערל. אנדא, די לעסטע „פוהמע" אויף זשעזשניצקא-גאס. דער רבי איז מיט איהר אחעק אין האפעל „אויגען" אויף דערזקלביגער גאס און דערנאך האט ער איהר געהאלפן בעצאהלען לויט'ן קורס 5 זל. ערל. אנדא איז אבער נישט בע-שטאנען דערויף. דערצו האב איך, האט זי געשריגען, געמאכט אזא חעכט, דעם חתליגען רבי'ן, אז ער זאל מיר בע-צאהלען וויי יעדער אנדערער. דאס קאסט הונדערט זל. האט זי גע'מענה'ט און אויב די וואס נישט צאהלען, הערט זיין ערגער מאר דיר. ר' שלום איז בלאך געווארען וויי די וואנד. ער האלט איהר שוין געגעבען דאס געלד, אבער ער האט גראד נישט ערמאגט מעהר וויי 5 זל.

אינצווישען האט זיך סימען דער-וואוסט הענען דעם טרויעריגען מצב פון זיין טוטען גאסט, און ער האט מערגע-לעגט אנדא'ן 50 זל. יענץ האט אבער

נישט געוואלט קיין פרומה וועניגער ווי הונדערט זל. באין-בריהה האט ר' שלום אויסגעטון דעם גאלדענעם זייגער מיט דער קעט און עס אנגעלייגט בײַ אנדא'ן אלס משכון. אין אחניגע טעג ארום איז טאקי דער רבי געקומען און אויסגעלייזט זיין גאלדענעם זייגער.

דערבײַ איז אינטערעסאנט צוצוגעבען, אז תיות אין קאמארנע קען מען גאנץ גוט דעם תכשיט ר' שלום, האט מען מיט איהם מיטגעשיקט קיין לעמבערג, הען ער איז געפאהרען צו דער לויה פון ר' לייבעלע ברוידא, אזא 3 שומרים. ר' שלום'ס 15 יאהריגער זוהן, א זעהר גערעטענער בחור, האט אנהיבעניג זיך אויס אין לומדות און 2 גבאים פון רביין. ר' שלום האט אבער אלע 3 שומרים אוועקגעשיקט מיט פערשידענע שליחות'ן און אלין געגאנגען זוכען א ביסעל א לעבן צו טון.

הען זון זוהן איז צוריקגעקומען אין האפעל און נישט אנגעטראפען דעם

מאטען, האט ער זיך יאמערליך צעוויינט, מחמת ער האט פערשטאנען, אז דער מאמע ריכט איצט נישט אם קיין חצות... די צוויי בבאים מיט'ן פערוויינטען רבי-שען אייניקעל האבען זיך בעלאזט זוכען ר' שלומ'ן און עגדליך האבען זיי איהם בעגעגענט א צופלאמטען, א האלב-שכור'ן און ער האט גערעדט גאר'נישט קיין שעהנע ווערטער...

עס האט ממש גריפען בײַם הארץ, זעהענדיג דאס צאר פון יונגען קלוגען קינד, וועלכער האט געטראפען זון שא-מען אין אזא „מעמד".

הענען די מיאוס'ע אויפפיהרונגען פון ר' שלום'ן גיט מען הייסער איבער א לאנגע רעה פון מאקען.

הען דער קאמארנער רבי האט מאר אזא יאהרען געהאלט אין בערלין, איז ער אנגעשטאנען בײַ א דאזיגען אנ-זעהענעם קאמארנער חסיד, א גרויסען גביר. דער חסיד האט, פערשטאהט זיך, נישט געשפארט קיין געלד און קיין מיה

לאמיר שטירם פון לייד'ען שאפטען.

שפאנענדער ראמאן, פון שטוינענדע איבער-לעבונגען אזן ליבעס-אוואנטורעס.

(96-סע פארזעצונג)

פלוצלונג האט א גרויש צעשערט די רוהיגקייט, וואס האט געהערשט אין דער פערמע.

וואס קען דאס זיין? איז עס א היה, וואס שרייט אין פיעלן דער נאכט? קעסט אזוי ווי א געזאנג האט זיך דערהערט פון הייטענס.

וואנדא און ליזיע האבען עס נישט געהערט, זיי זענען פעסט געשלאפען.

דאס גרויש איז געווארען אלץ געהנטער. יעצט האט מען עס שוין דייט-ליכער געהערט. דאס איז געווען א המזעריגער, שכור'ער געזאנג פון עטליכע מענער.

פלוצלונג האט עוואנס דערזעהן א פרוי, וועלכע איז האסטיג געגאנגען אויפ'ן ארויף אויף די הויפט-ראד, הערען זיך ארויס די געגענזאצען און געשוישונגען אויף הענט נעבים און דערפון געהמען זיך די פאמיליען-סראגעדיעס.

געלד און שענקעט פערשוואנדען אלס מיט א געוואלדיגער שנעלקייט. דאנעבען אנ'ענגאיסטישער כארעקטער, א לעכטיגיגער לעבענס-אופן, גערישקייט און שקפלאזיגקייט בלעבען אמביג בײַ די, וואס געוועזען די דאזיגע אמבע-שאטען.

אין די לעמבערגער חסידישע קרייזן אערשע א געוואלדיגע סערציסערונג פון אויפרעגונג בעגען דעם קאמארנער רבינ'ס זוהן, הערמאן'ס מעשים תעתועים תקבען געוואָרפען א מיאוס'ן שאנד-פלעק אויף דער קאמארנער רבישער דינאסטיע און אכלל אויף אלע רביים אין גאליציען.

די מעשיות און מעקשען, וואס הער-רען איבערגעגעבען מפה אל פה הערגען דעם רבינ'ס זוהן ר' שלום, הערלכער נעהמ אינדערהאכען אין שיך און זיי-קען און ערגעט א שטרעמע... ר' לאנ-גע פאות, וואס גרייכען אויס בײַ צום גארטעל, זענען אזוי מיאוס און עקעל-האפט, אז מ'קען זיי פשוט נישט ארויס-ברענגען אויפ'ן פאפיר. פון די צאהנ-ליגער שעהנע מעשים, הערלכע דער דאזיגער תכשיט האט אנגעטון, הערלען מיר ברענגען נאר

לאדזער כראניק.

נאכט-דיזשורען אין די אפטייקען.

הייגע דיזשורירען פאלגענדע אפטייקן:

פ. לוביץ פעטרוקאווער 193, פ. פרעלער פעטרוקאווער 46, נראשלאווסקי מאכסימאווער 15, פערלמאן ווענגל ניאנא 64, נישוויצראווסקי אלעקסאנדראווסקא 37, יאנקעלעוויטש שלמה מארק 9.

בוי-ארבייטער אונטערגעשריבען דעם אבמאך

(§) נעכטען האבען זיך דעם ארבייטס-אינספעקטאר געמאלדען די מאַרשטעהער פון די בוי-ארבייטער און האבען אונטערגעשריבען דעם אבמאך מיט די בוי-אונטערנעהער.

א נייע יודישע באנק אין לאדז

הייגס דעם 1-טען אויגוסט הויבט אן איהר טעטיגקייט די סוחרישע קרעדיט-באנק, זאמדזוקע 11 הערלכע ערלעדיגט אלע ארט באנק-אפעראציעס, די אינקאסע, דיסקאנטע, געלד איבערוויזונגען, טשעקען א. ז. ו.

אין דער פערוואלטונג פון דער באנק נעמען זיך די ה"ה: אלכסנדר נוסמאן (פרעזעס), אשר מעדזעלען, משה וויסלאווסקי, אברהם צימרין און י. פ. זדונסקי. אין ראט זענען: די ה"ה: טוביה ביאלער (פרעזעס), לייבל מינצבערג, וועלף אינזנער, וואלף וויבערס, מאיר יאסקאוויטש, הענעך דוד זמרעסען, דוד שאהל, לייביש גרעס, ישעיה שריפ-לעווסקי, יחיאל באיר פיק, משה זמרעני, מאורס און יהושע בלוישטיין.

עס ברענט ווייטער אויף ציגעל-גאס 81

(§) געסטערן צרים 10.30 פרי זענען די פייער-לעשער ווידער אנטאל לעלרמרים געווארען אויף ציגעל גאס 81, אויפן הויף פון אן פאברעקאטען דער שרשעלער אייסרים. ווי עס האט זיך ארויסגעשטעלט האבען זיך נאך געמלומס שמוקער האלץ זון פאפער, וואס געהערט צו אלעקסאנדר לאנגער. נאך א שטארקער רעגנגאס-אפעציע אין דאס פייער אנגעלאשען געווארען. די בעפעלקערונג פון ישוב נעבער האט ארומגעלאפן שרעקלעך בהלה דערוויסערט זיך, אז עס ברענט שוין ווידער אויף ציגעל גאס 81. גאנץ פייר-לעשער דאס פייער אין געפלומען אויפן ארט פון דער שרפה אויך פון פייער לעשער.

* * *

נעכטען אוכנד האט הייזער אנגעהויבען צו ברענען אויף ציגעל-גאס 81. דיזן מיט זענען אנגעקומען די מערלעשער אין שוין אבער די שרפה געהאן אנגעלעשען.

* * *

די איינוואוינער פון די בעשעדיגטע הייזער אויף ציגעל-גאס 81 וועלען נישט עוואקואירט ווערען

(§) נעסטערן האט אספעקטיעלע קאמיסיע דעלעגירט פון דער וואוינבעהאלט אויף ציגעל גאס 81. ווי אן אויגענצייגע ווערט מיטגעטיילט, האבען דיזע קאמיסיע אנגעקומען די מערלעשער אין שוין אבער די שרפה געהאן אנגעלעשען.

ווי פיל דארף א גלעזער נעמען פאר אריינשטעלען א שויב?

(§) אין צוזאמענהאנג מיט'ן אויפרעגונג אויף ציגעל גאס 81 אין נעסטערן בעים שמאט-סטראצמא פארקאפט אן אלטער שערבעל הענען פעסטגעשטעלען די פרעגען אויף שברעל. עס זענען געווען ארומגעלאפן הויפן-הויפן, נעלעכטר, הייזווירטען און פאר שמעלער פון דער נעלעכטער נעכטיגן פון 250 בוי 3 זל. פאר נעכטן מיטעל בען בעשמאפס חערן.

רויכער נישט קיין פאפיראסען

אין פאבריקס-לאקאלען, מאדאלעס און שייכלערס!

הערך נישט אויף קיין אונפערלעשענע פאפיראסען און זאפלקעס!

די וואך פאר געגען-פייער פראפאגאנדא

געלעגען האט זיך אנגעהויבען אויפן שמח פון דער לאדזער וואשוואוזמא די פראפאגאנדע-וואכע, וואס אין אנג מערגעגען געווארען מיט דער אנגעזאמלונג פון לאדזער וואשוואוזמא א נ „די וואך געגען פייער". זעהן דעם אויפרוף, וואס מיר האבען געלעזען צוזאמען מיט דער נאנצער לאדזער פרעסע פערשטעלעם, האט די וואשוואוזמא פערשפרעט צוזאמען לויזדער פלוג-פלעכער אויפן שמח פון דער מאצער וואשוואוזמא וועגען דער סכנה פון פייער און די פארזעלבסט-מיטלען וואס דארפען אנגעגעבען ווערען. די בעזאנדערע הא-מען אין משך פון טאג אראפגעווארפען אין פאנגענדע-ברענשפרעטס צעהנדלונגער מיטגעדער פלוג-פלעכער. דער וואשוואוזמא דא האט זיך אויך געווארען צו דן מסקלעכע פי אלע רעליגיעס, זון וואלען אויפגעזעצט בעים מאגיסטראט בעדאס דעם פלאץ אויף ציגעל גאס 81. וואו עס אין פארעפאלען דער אויפרעס אין אויך דו שבתשע חעזער, צו דו וואשוואוזמא דארפען נישט קיין סכנה דו מוסיע האט געסטעלשטעלט. צו דו וואשוואוזמא דארפען קיין שם סכנה נישט אין דו לאנטאנארען דערפען נישט שווא קוארעם ווערען. דו וואשוואוזמא-אנבעפעל ציע האט פעפולכעלסטעמם דו תורה מורמען פון דו בעשערינטע דעזער, אז מ אויפגעלעזען נישט קיין סכנה דו מוסיע האט געסטעלשטעלט. צו דו אויפגעלעזען אין דו בעשערינטע דעזער, אז מ אויפגעלעזען דו תורה אין אויפגעלעזען אין אויפגעלעזען אין אויפגעלעזען

Lodzer Tageblat № 178 לאדזער טאגעבלאט

קאנפעראטיווע קינא
פון מלוכה-בעאמטע
שענקעוויטשא 40.
קינא אין גארטען
אין פאל פון אונגינסטיגען וועטער—אין זאל.

פון דינסטאג דעם 31 יולי ביז מאנטאג דעם 6 אויגוסט איינשליסליך
דער סוד פון פרוי „S"
(דער מייסטער פון דער וועלט) — לייט דער ערצעהלונג פון הערנער שהף. — אין די הויפטראלען:
רסעניא צ'יסני, אלגא טשעכאווא און פרעד מאלם

דער נאהענטסטער פראגראם:
„גיהנום פון ליבע"
אין די הויפטראלען:
וויליאם גיבסאן און איוואן פעטראוויטש.
שבת זונטאג און חגאות 4 אז זהיגער נאכמיטאג.

זיי שטאליץ מיט דיין כוך

VIM איז פשוט א אונפערגעלייכבאר מיטל אויף צו האל־טן די רייניקע אין קיך, עטוואס VIM אויף א נאסער שציערקעלע וועט נאך א לייכטן רעגן בעזייטיגן פלעקן אז צייכנס פון טיש, קרעדענץ, פלעצעס. און וועט אויסגעצייכענט רייניגען נאפל-מעסער.
שעדיגט נישט די הענד.
שטוואס VIM אויף א נאס שציערקעלע
VIM
Lever Brothers Limited, Anglia
V.P.10—37

א כוי-פלאץ
16.875 □ אמלען גרוים חאט ליגט צווישען מקאצקא-גאס 1429c און פארק 3-טען מאי אין ווילי-קוארטאל איז פון דער ערשטער הענד צו פערקויפען. געניערעס צו ערפאהרען אין פארב-הארצנהאנדלונג פושעיאזד 4.

וריכטיג פאר די, וואס פאהרען אויף אורלויב - אפרוה !!
חילש איהר אטאר אורלויב גוט פערבראנגען ? חילש איהר אבגעגעבען געזעלשאפט ? פאהרט אויף אפרוה נאר אין
פענסיאנאט „WYGODA"
St. GŁOWNO, Polenice, Wila Pabiańskiego obok Nowego Otwocka, przy lesie
סטאנציע גלאווא - פאלעניצע
ווילע פאביאנסקי נעבען נאווא-אטוואצק
אמפעהלט: גרויסע זוניגע זיטערן. כשר'ע, היגיעניש און גו־שמקע קוך. הערליכע נעגענד. מאנמורענץ-פרייזען
40% ביליגער ווי איבעראל !
בעמערקונג: אוטאמאבאל איז נויטיג מיטצונעמען.
צו וואנדען זיך דירעקט צו פרוי אפעל אין פענסיאנאט „וויגאדא"
אין לאדז ערהאלט אויסקונפט: אם ג'ל, זגורזדזקא 22, אין הויף, 2-טען אינגאנג, ליגקט. פארטער פון האלב 7 ביז האלב 9 פונדער
פאר יענערליכע און ערוואקסענע

וועגען אלע
אמנעסטיע-
ענינים
אינפארמירט און שרעבט דאס ביורא
„ארגוס", זאכאדניא 36.

מעכאנישע שלאסערי און שזייסערי
J. Reder, Łódź
Konstantynowska 11/13
אנגעהעב פון פערשידענע מאשינען-רעפאראטורען און אויסגעניסע שהמפוגגען. בעמ.: צום שטריקער-סטוען פערטיג איך אויס מישען, שטענדערס, מאסט-אפאראטען, שטמגער א. ז. ה.
שנעל און ביליג ! שנעל און ביליג

„הילף"
צענטראל-ארגאן פון גמילות חסדים - מאסעס אין פוילען
ערשיינט יעדען חודש.
למשונג: אויבער-קאמיטעט. רעדאקטאר: פ. ווייל.
ערשינען דער מאי-נומער מיט פאלגענדען אינהאלט:
1. צוריק צום פריהערדיגען... פ. ה.
2. וועגען דער בשתגונג פון גמילות חסדים-קאסעס אין פוילען.
געשפרעך מיט'ן פינאנץ-דירעקטאר פון דזשאינט" ה.—דוד שווייצער
3. הצפערקונגען — — — — — — — Wuel.
4. געסט פון אמעריקא — — — — — י. ה. זאגארעווסקי
5. א וועגדונג צום „דזשאינט" — — — — ש. דינער.
6. אז דער ווירטשאפטליכער לאגע אין פוילען — י. בען.
7. קאטונאלע אינסטיטוציעס און סאציאלע חלף — י. קאמין.
8. א פאר ווערטער צו די יודישע ראבאנער אין פוילען.—F.
פרעמד פריבונג. פובלאנצען פון מאגיסטראטען. נעמ'ן גמילות-חסדים-קאסעס. פון דער פראוינץ. אנדערע ידיעות.
די „חילף" שפאנט אויף דער וואך לשובת די אינטערעסען פון אלע גמילות-חסדים-קאסעס אין פוילען.
די „חילף" פיהרט א קאמפאניע אין דער ריכטונג צו פער־קעהרען די עקזיסטענץ פון אלע גמילות-חסדים-קאסעס און צו אנ־קיטען ערשיינען און מלוכה-מוצהנצען און קרעדיטען פאר זיי.
די „חילף" שפיגלט אב די עקאנאמישע לאגע פון יודען אין פוילען.
בכ יעדען יודישען געזעלשאפטליכען מיגר, בכ יעדען יידי־שען ראבאנער, אין יעדער יודישער אינסטיטוציע דארף זיך ענינע דער זשורנאל „חילף".
אבאנאמענט-פרייז—6 זל. א האלב יאהר; אינצעל-נומער—1 זל.
אדרעס פון רעדאקציע און אדמינסטראציע:
Redakja „HILF", Warszawa, Leszno 42, tel. 416-97
Konto czekowe: P.K.O. 15.42

ערשט ערשינען:
ישראל ראבאן.
הינטערן פלויט פון דער וועלט
לידער. — פרייז 2 זל.

ישראל ראבאן.
די גאס
ראמאן פון גרויסשטעמישען לעבען.
פרייז 7 זלאטיס.

צו פאדערן בכ:
Wydawnictwo Sz. Goldfarba, Warszawa, Szczęśliwa 3
אין לאדז (בוכהאנדלונג „קולטורא" פיעטריקאווער 50
(בוכהאנדלונג ש. גערלינסקי, אלעקסאנדער 12.

טראנס-אטלאנטישע-ביורא
סאלאמאן בירדש
מאכט דערביי בעקאנט דער געהרטער קונדשאפט, אז פון ח ב ג ט, דעם 1-טען אויגוסט ד. י. וועט איבערגעטראגען דאס ביורא און דער לאגער פון פאלודניאווא-גאס 44 אויף
פאלודניאווא 37, טעל. 1-86

איך רעפעריר ניי-מאשינען
לערלט פיטעמען צו די זידריגסטע פרייזען.
די גרעטע פיהר איך אויס אויפ'ן ארט. מיסצו־שלען ביטע בריפליך:
Tadeusz Adamski Łódź Pomorska 61

אנ'אויטא
לאנדאלעטא מארקע שווראלעט
געלעגענהייטליך צו פערקויפען צו ערפאהרען
מראנצישקאגער 83 3174

פרייוועדט צו פערקויפען
עפליכע נויזענד שטיק שרוקענע שפאנען-וואל, פינוואליג און קורצוואליג. רעפלעקטאנטען הערען גיבעטען נ'פצוגעבען זייערע אדרעסען אין אד־מיניסטראציע פון „ש. ש." אונטער "Schafella"

גיבט לאדן מיז וויסען !
אין סאלוק פון 7 טעג קאן יעדער האבען
עלעקטריש בעלויכטונג
איז שרייבט אויף ראמען
אויסצוצאהלען וועכענטליך פון 3 זל. אן.
וואס אויך אן מאסארען צו רעפאריען, איבער־גרעניצען ליסטניקעס אויף אוראניטשניקעס, פרג־שאקטען פון דער עלעקטראטעכניק אלעס ערלי־דיגס פינקטליך און רעיעל נאר די קאנצעסיע־ירטע פירמע וואס איז פערגאנטאנטיליך פאר דער לעדזער עלעקטראטעכניק
ב. לעווין, לאדז קאנסטאנטינער 58
ארגאנ-גאווע. ספסיג פון 8 פריה ביז 11 אב.
בעמ.: שפרעכשטונדען פון 2—3, 8—11 נאכם.
פליקטרישע לאמפען און גאז-שאנקען מיט 2½ מיליגער פון פרייז-קוראנטס. פאבריקען אל־קיטען א ספעציעלען ראבאט מיט גוטע קאנדעיטס.

אשרי אדם שמע לי !
לשקד על דלתתי יום-יום
כי הולך בתום ילך בטח
און אז דו דארפסט ערלעדיגען סאנדאוט
זאכען זאלסטו גלייך קומען צו לויסען אין ביורו
17 פיעטריקאווער 17
52 זאכ'ן דגיט 52
האט ס'הערט ערלעדיגט און געשריבען ביטעם לויט'ן אוסטאב, קארטע שפראכס, קלאוזלעס, זאמזיפ-פעסטניעס, איך אלע שטעם אין פוילען פקטען, אינטערציעס, אפלאציעס, קארטע און ציוילגע שותפות-אכען, איבער־זעצונגען אין אלע שפראכען.
מכטונג
י. מאנעלאוויטש-קאנטאלענ.

אינאמענטס-פרייז: פאר א מונט אין פוילען 5 זל. אין פרעמדען לאנד אין אלע פאלקס-פרייז: אנאמענטס-פרייז: פאר א מיטעלגרישע אנאנסען 100% אויפער. אויסער דער שטאט—מיט 50% אויפער. פון די פרעזענט הערט גישט פרעמדענען קאן ראבאט. ביזן—20 פרעגג, אין אנדערע לענדער—1,25 דאלער.

Redaktor-wydawca E. Hamburski
Tłocznia: E. i M. Hamburskich w Łodzi, Piotrkowska 16.